N. 254. 1837

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig- en Wetenschappelijk

Nieuws- Blad.

Donderdag 26 October.

Frankrijk.

PARIJS, den 23sten October.

Heden middag ten half drie uren werd door het losbranden van 21 kanonschoten aan de bewoners der hoofdstad de inneming van Constantine aangekondigd. Iedereen verheugde zich over den voorspoed onzer wapenen. De telegraphische depeche onmiddellijk daarop bekend geworden, is van den volgenden inhoud:

» *Telegraphische depeche van Toulon den 22sten October, des morgens ten 9 ure.*

» Constantine, den 13den.

» *De Generaal* Vallée *aan de ministers van oorlog en van buitenlandsche zaken.*

» De driekleurige vlag wappert op Constantine. Het leger is den 6den onder deszelfs muren gekomen; de bres is den 11den geopend en den 12den bruikbaar geweest, en dezen morgen heeft men met de grootste dapperheid en den volkomensten uitslag dezelve bestormd. De vijand heeft eenen hloekmoedigen tegenstand geboden; onze troepen hebben dien roemrijk overwonnen.

» De koning en het leger hebben een groot verlies geleden: de generaal *Damremont* is, terwijl hij zich naar de bresbatterij begaf, door een kanonschot gedood geworden. Ik heb hem in het bevel over het leger vervangen."

Het berigt dat Constantine in onze handen was is op de Tuilerien aangebragt op het oogenblik dat de Koning van Versailles terugkwam. Hetzelve is terstond naar het bureau van den *Moniteur* gezonden, om een buitengewoon supplement te doen verschijnen.

Verdere bijzonderheden dan in de bovenstaande depeche vermeld staan, zijn natuurlijk nog niet bekend. In een schrijven van Toulon van den 16den, in het *Journal des Débats* voorkomende, vindt men echter het eenen uittreksel, 't welk door een, den 10den, van wege het fransch hoofdkwartier afgezonden Arabier naar Bona was overgebragt, en thans, vergeleken met den inhoud van het telegraphisch berigt, blijkt niet ongegrond te zijn. Het leger dan volgens dit berigt, was, gelijk zich nu ook bevestigd ziet, den 6den onder de muren van Constantine aangekomen, den 7, 8 en 9den had men zware regenbuijen gehad, die de voortzetting der operatien hadden belemmerd; den 10den had het weder zich echter wederom hersteld, de batterijen waren toen geplaatst en het vuur moest den 11den geopend worden. De bey had in de stad Turken en Kabaijlen gelaten; zijn kamp had hij, naar men zeide, achter de wallen opgeslagen; men meende te weten, dat hij van Tripoli ondersteuning in manschappen had bekomen, en dat de troepen die hij bij zich had talrijk waren. Deze omstandigheden hadden den generaal *Damremont* bewogen, om den generaal *Bernelle*, die in het kamp van Medjez-el-Hammar bevel voert, en daar hij wel 3000 man zoude bijeen hebben, bevel te geven van ter versterking naar de hoofdmagt voor Constantine op te rukken. Bij deze troepen bevond zich ook de prins van Joinville; maar het schijnt, dat de zware regens van 7 tot 9, dit korps belet hebben den marsch aan te nemen.

— De *Moniteur* behelst het berigt, dat de koning de brieven van notificatie van het overlijden H. M. de Koningin der Nederlanden ontvangen heeft, welke door den Nederlandschen zaakgelastigde, den heer *Frabricius*, aan den minister van buitenlandsche zaken zijn overhandigd. Tevens kondigt de *Moniteur* aan, dat de koning van den 20sten dezer af, wegens dit sterfgeval den rouw voor 21 dagen zal aannemen.

— Naar men zegt heeft het meerendeel van de kandidaten der hoofdstad, die men er voor houdt, dat de meeste kansen voor zich hebben, verklaard, dat zij in de aanstaande zitting van de wetgevende kamer de intrekking van de bekende September-wetten zouden verlangen. Zulks wil men als een bewijs aanmerken van de verandering der tijden en van den geest der kiezers sedert twee jaren. Toenmaals toch waren het juist de kiezers van Parijs, die elken kandidaat verwierpen, welke niet voor de beperkende wetten was gestemd. — Zoo men voorts wil verzekeren, zou de scheuring tusschen de radikale partij en den heer *Odillon Barrot* minder beteekenen, dan oppervlakkig schijnt, en er zelfs, ten gevolge van andere schikkingen, overeen zijn gekomen, dat men de wederzijdsche kandidaten niet zou uitsluiten of tegenwerken.

— Gisteren werden door den heer *Molé* wederom depeches van onzen gezant te Petersburg, zijnde de derde maal in acht dagen tijds, ontvangen. Men maakt daaruit op, dat er met der daad de eene of andere verwikkeling in onze relatien met Rusland ontstaan zij. Aan het gerucht dat zulks alleen zou zijn ter zake van een huwelijk des hertogs *van Bordeaux* met eene dochter van keizer *Nicolaas*, wordt weinig geloof gehecht.

— De hertog van Wurtemberg met zijne jonge echtgenoote vertrekken morgen naar Duitschland.

— Men verzekert op nieuw, dat de fransche ambassade in Griekenland aan het grieksch gouvernement eene ernstige nota voor de betaling der interessen en de amortisatie van de door het fransche gouvereement gewaarborgde leening heeft ingediend, en, dat ook van de zijde der engelsche ambassade dezelfde pogingen zijn gedaan.

— Men heeft naar Brest bevelen gezonden voor de bewapening van vijf brikken. De bestemming dezer vaartuigen is onbekend, doch men gelooft dat zij in last zullen krijgen, om de spaansche kusten te bewaken.

— Omtrent de spaansche zaken zijn heden geen telegraphische depeches bekend gemaakt. Maar in het *Journal des Débats* vindt men heden wederom het volgend verslag van den staat der krijgszaken:

» De tijdingen van het voornaamste tooneel van den oorlog in Spanje blijven het aanduiden, dat don Carlos wederom het offensive hernomen heeft.

» Een brief uit Burgos van den 16den houdt, dat luidens geloofwaardige rapporten, don *Carlos*, eene flankbeweging makende, den 13den des avonds zijne voorposten tusschen Gumiel d'Yzan en Cabanas-d'Equeva had, vermoedelijk met voornemen om de vallei en den loop der rivier Esqueva te volgen. De briefschrijver gelooft, diensvolgens, dat het karlistisch leger het ontwerp heeft, om over den Pesquera en Penafiel op Valladolid te trekken.

» Te Burgos waren de gemoederen zeer verontrust, ten gevolge van de van alle zijden der provincie inkomende noodlottige tijdingen; en de karlisten, die in de stad zelve de meerderheid uitmaken, beijverden zich, om die ongerustheid gaande te houden.

» Het schijnt, dat de verliezen der constitutionelen in het gevecht van Retuerta en in dit van den 6den en den 7den, vooral neêrgekomen zijn op de kavallerie welke de kolonel *Aspiroz*, in weêrwil van het ongunstig met boomen en rotsen bedekt terrein, met alle geweld wilde doen manoeuvreren. De desorganisatie door deze verliezen in de gelederen der kavallerie te weeg gebragt is zoo groot geweest, dat vele hoofd-officieren de dienst voor het vervolg onmogelijk achtende, hunne demissie hebben gegeven.

» Men verzekerde ook te Burgos, dat de twist tusschen de generaals *Espartero* en *Lorenzo* tot zulk eene hoogte was gestegen, dat de laatstgenoemde op eigen goeddunken zijn kommandement had verlaten, om in allerijl naar Madrid te komen.

» Den 12den was de generaal *Espartero* nog slechts te Pontillas; eenige bataillons zijner achterhoede bevonden zich te Covarubias.

» *Zumalacarregui* bleef zijne bewegingen in de rigting van die van don *Carlos* voortzetten. De pastoor *Merino* hield zich in de nabijheid van [illegible]; een ander priester van de burgt Villahoz, tusschen Villamanzo en Madrigal del Monte had zich bij hem gevoegd; zij breidden te zamen hunne togten uit tot aan Soto de [illegible] den grooten weg van Madrid naar Burgos. Met de gesteldheid van het land is het zoo treurig, dat de groote markt die alle [illegible] dagen in de stad Lerma gehouden wordt sedert twee weken niet heeft kunnen plaats hebben."

De jongste tijdingen uit Madrid houden steeds, dat de verkiezingen in 't algemeen in den geest der gemagtigde partij zijn uit-

gevallen; te Alicante, Huelva en Grenada hebben de revolutionnairen echter de overhand behouden.

Bij een decreet in de Madridsche courant geplaatst, is de omloop in Spanje veroorloofd van de gouden en zilveren munten der staten van het voormalige spaansche Amerika.

— Ter beurze hadden de fondsen, in weerwil van het berigt der inneming van Constantine, heden meer neiging tot daling dan tot rijzing; de oorzaak daarvan schrijft men toe, dat de speculanten vooraf van deze gebeurtenis partij hebben willen trekken. De daling onder de aandeelen aan ijzeren spoorwegen blijft voortduren. De spaansche fondsen blijven steeds op dezelfde hoogte. De portugezen zijn dalende. De notering was heden (23 October) 5 pCt. 109,40; 3 pCt. 80,75; Nap. renten 99,10; Sp. Ardoin 21⅞; Passive 4¾; Rom. L. 102¼.

Duitschland.

FRANKFORT den 21sten October.

Het groothertoglijk Hessische hof heeft den 17den dezer voor [illegible] den rouw aangenomen, wegens het overlijden Hr. M. de Koningin der Nederlanden.

— De standen van het groot-hertogdom Mecklenburg Schwerin zijn tegen den 24 November te Sternburg bijeengeroepen.

— Sir *Robert Peel*, die zich sedert eenige dagen alhier bevond, is gisteren naar Munchen afgereisd.

— In de berigten uit Rome tot den 10den October, wordt van een plan der regering gesproken, om eene verandering in alle takken van bestuur in te voeren. Behalve eene commissie tot herziening van de wetboeken, waren nog twee andere commissien benoemd, waarvan eene zich met den staat van het finantiewezen zal bezig houden, en de andere tot taak had, om het krijgswezen en de policie eene betere organisatie te doen verkrijgen.

Te Rome zag men weder reizigers uit Napels aankomen, zijnde de wegen wederom opengesteld. De cholera had thans zoowel te Napels als te Rome uitgewoed. In de laatste plaats had men dagelijks nog slechts een of twee gevallen.

— De jongste tijdingen van de Bosnische grenzen houden dat de opstand aldaar gedempt en het land thans rustig was.

— In berigten uit Konstantinopel, van den 4den dezer, wordt de aankomst in die hoofdstad gemeld van den oostenrijkschen Aartshertog, *Johann*, van Prins *Adalbert* van Pruissen en een talrijk gevolg, welke dien dag, na eenen zeer stormachtigen en langdurigen overtogt, met de stoomboot *de Marianne* uit de Krimm aangekomen waren. Genoemde Vorsten hadden hunnen intrek genomen te Pera bij den keizerlijken internuntius, waar de noodige aanstalten tot derzelver ontvangst gemaakt waren. Z. K. H. Prins *Adalbert* van Pruissen had nog dienzelfden dag eene audientie bij den Sultan gehad, welke ook door den hertog *Maximiliaan van Leuchtenberg* bijgewoond was. — Eenige dagen vroeger had de Russische gezant *von Butenieff*, zijn afscheidsgehoor bij den Sultan gehad, en was den 4den met verlof naar Rusland vertrokken. — De gezondheidstoestand der hoofdstad was zeer bevredigend

— Te Weenen waren den 16den de fondsen genoteerd: 5 pCt. Met. 105⅜; 4 pCt. 100½; 3 pCt. 87¾; Bankactien 1386¾.

Nederlanden.

BREDA den 25sten October.

De *Staats-Courant* behelst heden een berigt, van wege den opperkamerheer, graaf *van Reede*, dat Z. M. op aanstaanden Maandag, den 30sten dezer, des middags ten een ure, eene openlijke audientie van rouwbeklag zal verleenen, wegens het overlijden van H. M. de Koningin.

Dezelfde Courant behelst voorts het berigt van de aankomst te 's Hage van den graaf *van Boos Waldeck*, kamerheer en adjudant van Z. D. H. den hertog van Nassau, en van den majoor *von Thumen*, vleugel-adjudant van Z. M. den Koning van Pruissen, belden belast met het overbrengen aan Z. M. onzen geëerbiedigden Koning der brieven van rouwbeklag van hunne souvereinen, ter gelegenheid van het overlijden van H. M. de Koningin.

— Door de stedelijke besturen van 's Gravenhage en Delft zijn bij publicatien van 24 en 22 dezer, voor zooveel van haar afhangt, de noodige maatregelen genomen, betrekkelijk den dag van morgen, bestemd voor de plegtstatige begravenis van wijlen H. M. de Koningin. Het 's Gravenhaagsche stadsbestuur drukt zich in den aanhef van deszelfs publicatie daarbij als volgt uit:

„Burgemeester en Wethouders der stad 's Gravenhage, door Mijnheer den Staatsraad, Gouverneur van Zuid-Holland, geïnformeerd zijnde van den tijd en de wijs der begravenis van wijlen H. M. de Koningin der Nederlanden, op Donderdag, den 26sten October aanstaande, des morgens ten 10 ure, en de noodige maatregelen willende daarstellen, dat deze treurige plegtigheid zich door orde en eene betamelijke stilte onder de aanschouwers kenmerke, en de teekenen drage van den diepen rouw, met welken de ingezetenen dezer stad zoo bijzonder zijn aangedaan, over het afsterven eener Vorstin, die om Hoogstderzelver voortreffelijke hoedanigheden en beminnelijke deugden, altijd het voorwerp van algemeenen eerbied en liefde geweest is, en nooit genoeg betreurd kan worden; hebben goedgevonden te bepalen: enz." Volgen de bepalingen tot handhaving van de goede orde, enz.

De Gouverneur van Zuid-Holland heeft van zijn kant bevolen, dat de straatweg tusschen Delft en 's Hage, van 's morgens 9 tot des namiddags 4 ure, niet met rijtuigen zal mogen gepasseerd worden.

— In de zitting van de Eerste Kamer der Staten-Generaal van gisteren, heeft dezelve het ontwerp van adres, in antwoord der Troonrede, aangenomen. Nopens de wijze en den tijd van aanbieding van hetzelve, schijnt tot dus verre nog niets met zekerheid bekend te zijn. Heden komt de Eerste Kamer weder bijeen.

— De middelen tot bestrijding der begrooting over 1838, zijn geraamd als volgt:

A. *Directe Belastingen* ƒ 15,239,082,53; als: *a.* Grondbelasting ƒ 8,781,582,53, zijnde de belasting zelve ƒ 7,983,256,84; 2 opcenten voor kwade posten ƒ 159,665,14; 2 idem, vroeger door de gemeenten genoten ƒ 159,665,14; 6 opcenten ƒ 478,995,41; *b.* Personeel ƒ 4,600,000 en 5 opcenten ƒ 230,000, te zamen ƒ 4,830,000; *c.* Patenten ƒ 1,550,000 en 5 opcenten ƒ 77,500, te zamen ƒ 1,627,500.

B. *Accijnsen* ƒ 15,193,340; als: suiker ƒ 200,000, wijn ƒ 900,000, binnenlandsch gedistelleerd ƒ 2,900,000, buitenlandsch gedistelleerd ƒ 250,000, geslacht ƒ 1,200,000, zout ƒ 1,[illegible], zeep ƒ [illegible], bier en azijn ƒ 350,000, turf ƒ 1,000,000, steenkolen ƒ 428,000, gemaal ƒ 3,000,000; 10 percent collectief zegel ƒ 1,217,800, vervoerbiljetten ƒ 75,000, 25 opcenten op de suiker, wijn, binnen- en buitenlandsch gedistelleerd en geslagt, benevens het collectief zegel en vervoer-biljetten daarvan ƒ 1,517,500; 5° op het zout, de zeep, bieren en azijnen, turf, steenkolen, met het collectief zegel ƒ 205,040.

C. *In- en Uitgaande Regten* ƒ 3,400,000.

D. *Indirecte Belastingen*: *a.* zegel- en successie-regten ƒ 3,300,000 en 25 opcenten ƒ 825,000, te zamen ƒ [illegible]. *b.* registratie-, griffie- en hypotheekregten ƒ [illegible] ƒ 250,000, te zamen ƒ 2,750,000; totaal ƒ 6,875,000.

E. *Regt van waarborg op de gouden en zilveren werken* ƒ [illegible].

F. *Posterijen* ƒ 1,450,000.

G. *Loterij* ƒ 450,000.

H. *Jagt en Visscherij* ƒ 95,000.

I. *Inkomsten der Domeinen van Z. K. H. Prins* Frederik der *Nederlanden*, overgedragen bij de wet van 25 Mei 1816 (*Staatsblad* N°. 25) ƒ 190,000.

K. *Verkoopingen van verschillende ontvangsten* ƒ 470,000.

L. *Uitkeering uit de geldmiddelen der Oostindische Bezittingen* ƒ 1,200,000.

Te zamen ƒ 44,792,422,53; de uitgaven zijn aangevraagd op een bedrag van ƒ 44,687,045,30, zoodat het vermoedelijk goed slot in 1838 ƒ 15,377,23 beloopen zal.

— Naar hetgeen de *Middelburgsche Courant* vermeldt is de kapitein ter zee *Lucas* benoemd tot schout-bij-nacht en zal binnen kort naar de Oost-Indie vertrekken.

— In het Luxemburger dagblad van den 18den dezer leest men het volgende:

„Ter gelegenheid van het overlijden van H. M. de Koningin der Nederlanden, zijn de Schouwburgen en alle andere publieke vermakelijkheden alhier gesloten, en de klokken van alle parochien zullen gedurende acht dagen een uur des morgens en een uur des avonds geluid worden. — De werk-school, alhier voor behoeftige meisjes opgerigt, verliest in H. M. de Koningin eene harer grootste steunen. H. M. had deze nuttige inrigting onder hare bijzondere bescherming genomen, en schonk elk jaar eene som voor het onderhoud van dezelve."

[illegible]

De belgische kamer van afgevaardigden heeft zich eergisteren bezig gehouden met de discussie en voorloopige stemming van het ontwerp voor een krediet van 10 millioen tot voortzetting van de ijzeren spoorwegen. Sommige leden beklaagden zich sterk over den [illegible] aanleg der wegen; andere verlangden dat de gemeenten, aan welke spoorwegen zijn toegezegd, de voordeelen genoten hun toegekend bij de wet van 1 Mei 1834. De minister verzekerde, dat het bewind aan al zijne verpligtingen zoude voldoen en zeide, dat eerlang de weg tusschen Brussel en Tubise zou wor-

den aanbesteed. Het gevraagd krediet werd door de kamer goedgekeurd.

— De notering der fondsen ter Antwerpsche beurs van gisteren (24 *October*) was als volgt: Belg. 101¾; O. Met. 104¾; Sp. Ardoin 17¾; Diff. 6¾; Nap. renten 92½; B. Tav. 46; Sicil. 90½; Rom. L. 100¼; Certif. te Antw. 98; Braz. 87. — Wisselkoers op Amsterdam en Rotterdam ¼ pCt. pr.

Blijkens de jongst ontvangene Londensche berigten heeft de minister *Russell* aan de ministeriele leden van het lagerhuis een' brief geschreven, waarin hij herinnert dat, het huis op woensdag den 15den November tot de verkiezing van eenen voorzitter zal vergaderen, en maandag den zosten deszelfs werkzaamheden zal aanvangen.

— De heer *O'Connell* had een' brief openbaar gemaakt, thans strekkende, om, vóór de vereeniging van het parlement, te Dublin eene vereeniging van al de Iersche leden der beide Huizen te houden, ten einde aldaar maatregelen te beramen, om de verfoeijelijke dweepzieke zamenspanning der Tories te verijdelen. Ten slotte van dien brief dreigt hij weder met de verbreking van de Unie der beide eilanden. Men houdt het er dan ook vrij algemeen voor, dat de opgemelde vereeniging van Iersche leden (welke denkelijk voortgang zal hebben) een eerste stap is, om voor Ierland weder een afzonderlijk parlement te verkrijgen. Lord *Cloncurry* heeft zich bereid verklaard, om aan de door *O'Connell* voorgestelde bijeenkomst deel te nemen. De daarover door dien lord bekend gemaakte brief is echter veel gematigder.

— Men maakt te Londen vele toebereidselen, om de koningin bij hare aanstaande komst in de hoofdstad luisterrijk te ontvangen.

BEGROOTING.

Het overbrengen van het budget over 1838, loopende van den 1sten Mei 1838 tot den laatsten April 1839, is dit jaar niet minder gewigtig dan in vorige jaren. Een nieuwe minister van financien, bij de vergadering der Staten Generaal eervol bekend, vooral om zijne naauwgezetheid en vroegere uitgewerkte adviezen over het financie-wezen, en nog bekleed met de vereerende betrekking van vertegenwoordiger des volks, doet altijd veel van zich verwachten. Het is dan soms wel alsof de tijd gekomen ware, dat de lasten weggetooverd, de schulden verminderd, de inkomsten vermeerderd werden, en alles in eenen natuurlijken toestand wordt gebragt. Na de inzage der begrootings-wetten, moeten wij hulde doen aan de werkzaamheid en den ijver van den man, die, zoo veel 's lands toestand het gedoogde, die wenschen heeft zoeken te veranderen in wezenlijkheid; ... de onvolmaaktheden; en dit behoorde bestendig bij alle beoordeeling worden in het oog gehouden. Overzien wij thans vlugtig het tegenwoordig budget: Het is wel treurige waarheid, maar het ligt ook grootendeels buiten ons, dat de voortduring van het *status quo* nog door geene eindschikkingen is kunnen vervangen worden; immers de regering heeft het op nieuw pligtig verklaard, daartoe het hare, doch vruchteloos, te hebben aangewend. Het zal te bezien staan, of men door het gemeen overleg niet te rade worden kan, om de kosten van marine en oorlog, die opgevoerd zijn ter hoogte van vorige jaren, eenigzins te verminderen: of door eene bezuiniging daarop, de vestingen en derzelver dotatien, gebouwen en krijgsmaterieel niet te brengen zijn tot dien staat, waarin voor 1830 de grensvestingen tegen Frankrijk liggende, zich vertoonden; zulks zoude eene uitsparing van kosten voor volgende jaren zijn. De verhooging van het cijfer voor binnenlandsche zaken valt, om de vermelde redenen, niet af te keuren; de vermindering van het hoofdstuk van justitie, is lofwaardig; hoewel daaromtrent geene nadere toelichting bijgevoegd is, zou men er uit moeten opmaken, dat, na voorafgaande instelling van den Hoogen Raad met 1 Mei 1838, de geheele wetgeving en regtsmagt met 1 November ... gezien worden. Te ... der overzeesche bezittingen ... om eene schuld te kwijten, welke niet meer de onze is; waarvan de restitutie zoo hoogst moeijelijk misschien bijna onmogelijk wordt, en de liquidatie althans zeer bezwarend blijven zal. Meermalen is er gesproken geworden over de mogelijkheid van de vermindering der ambtsbetrekkingen, vooral wat de bezuiniging in het departement van buitenlandsche zaken, de kostbare legatien enz. betreft; deze bedenkingen blijven ook nog steeds bestaan. Voor wat de bestrijding der geraamde uitgaven betreft, moeten wij de Regering erkentelijkheid verschuldigd zijn, voor de bedniedende vermindering van opcenten op artikelen van eerste noodzakelijkheid voorgeslagen, en wij hebben geene grondige bedenkingen tegen de wijziging der belasting-wet op de steenkolen; maar het is te verwonderen, dat men bij de vaststelling dier wet, in 1833, toen niet reeds die bezwaren heeft kunnen voorzien. Daar de bestrijding der uitgaven met eene aanzienlijke bijdrage van *f* 1,200,000 uit de geldmiddelen der overzeesche bezittingen, boven de rentebetaling van een deel der staatsschuld, reeds ten vorigen jare, schoon niet tot dat bedrag, heeft plaats gehad, en de wetten betrekkelijk het Amortisatie-Syndikaat en deszelfs verpligtingen dezelfde zijn geworden kan zulks niet dan met genoegen worden gezien. Wij hopen dat onder de leiding van den president, den baron *van Sijtzama*, de Staten-Generaal uitmakende de Tweede Kamer, door gematigdheid, praktische grondwettige handelingen en buiten bespiegelingen, hunne werkzaamheden, gedurende deze zitting, zullen doen onderscheiden, en dat zij, met ijver en naauwgezette pligtsbetrachting, eenen blik werpende op al wat invloed heeft op den moeijelijken toestand waarin ons vaderland zich bevindt, medewerken zullen, om, met gemeen overleg, die wetten tot stand te brengen, waarvan Nederland welvaart en zegen verwacht.

Letterkundige en Wetenschappelijke Nieuwstijdingen.

DUITSCHLAND — De onlangs te *Dresden* overleden majoor in Saxische dienst, baron UCKERMANN, heeft aan de Leipziger hoogeschool zijne bibliotheek, uit 6425 boekdeelen bestaande, meest wetenschappelijke werken, vermaakt; voorts een mineraal en zoologisch kabinet, anatomische preparaten en sterrekundige werktuigen. De Akademie met erkentelijkheid dit aanzienlijk geschenk aannemende, besloot het geheel in een afzonderlijk lokaal te plaatsen en dit naar den naam des schenkers te noemen, en voorts aan deszelfs afstammelingen het Akademisch burgerregt toe te kennen. — Bij den kunsthandelaar GROPIUS te *Leipzig* werd onlangs ten toon geteld een fraai schilderij op glas, door VOERTEL te *Munchen* vervaardigd. Hetzelve is eene copy van HEMLING's schilderij, voorstellende *St. Christoffel en het kind Jezus*. Dit fraai bewerkt stuk mogt voor eene proeve gelden van den vooruitgang der kunsten in *Beyeren*. — Het comité te *Salzburg* gevestigd voor de oprigting van een gedenkstuk ter nagedachtenis van MOZART, heeft een berigt in de dagbladen doen plaatsen, dat het bedrag der tot dat einde ingekomene gelden reeds eene som 6412 fl. 22 kr. beloopt, en heeft deze gelegenheid tevens waargenomen tot het doen eener vernieuwde uitnoodiging. — In de eerste helft dezer maand heeft de vermaarde *Weener* walzer-componist, STRAUSS, met zijn gezelschap, eene rondreize door *Wurtemberg* en *Beyeren* gemaakt, en overal, door zijne betooverende composities, op de bals door hem aangelegd, de verwonderlijkste uitwerking te weeg gebragt. Men oordeele over de geestdrift, waarmede hij ontvangen werd, naar het volgend schrijven uit *München*, bij zijne komst aldaar: » De betooverende melodiëenrijke reuzenvogel van *Weenen*, de onovertrefbaar groote walzerheld van *Europa*; die met eene streek op zijne wonderbare dansvool de zwaarste olijfantsvoeten (en die van de ligtste gazellen, in een oogenblik, met meer dan stoomwerktuig- en spoorwegsnelheid, in slingerende beweging zet; kort en goed, de kapelmeester STRAUSS uit *Weenen*, is met zijn kunstenaars-orchest hier aangekomen, enz." In een ander berigt wordt het talent van STRAUSS boven dat van menig opera-componist gesteld, en vindt men geen woorden genoeg, om het gevoel, de levendigheid en de teerderheid zijner snel elkander opvolgende melodieën te beschrijven. — De beroemde kapelmeester en componist HUMMEL is den 17den dezer aan eene borstkwaal, te *Weimar* overleden.

RUSLAND. — De hoogleeraar aan de hoogeschool te *Dorpat*, JACOBI, die zich in den laatsten tijd met waarnemingen omtrent het electomagnetismus heeft bezig gehouden en daartoe een zeker toestel heeft uitgedacht, is te dier zake naar *Petersburg* ontboden, en daar ook reeds aangekomen, om, er zijne waarnemingen voort te zetten.

ITALIE. — Door de Duitsche dagbladen werden onlangs belangwekkende bijzonderheden medegedeeld over drie schilderijen in de woning van den redder RICCI te *Riete* ten toongesteld en zeer waarschijnlijk door de hand van RAPHAEL geschilderd. Deze stukken stellen voor de *aankondiging aan de herders; de aanbidding der wijzen* en *Christus te midden der wetgeleerden*. Zij zijn alle van dezelfde grootte zijnde 6½ palm breed en een palm hoog. Het zijn dezelfde voorstellingen als die men op het Vatikaan ziet, welke RAPHAEL voor de familie ODDI heeft geschilderd. Deze stukken zijn volmaakt bewaard gebleven en nimmer opgehaald. Slechts is door de zorg van den kunstbeoefenaar GAGLIARDI, onder de oogen van CANOVA, die toen nog leefde, het linnen verdubbeld geworden. Volgens eene authentieke naamlijst van het jaar 1566, bevonden deze stukken zich toenmaals reeds in het bezit der familie RICCI en zouden van PIETRO PERACINO afkomstig zijn. Naar de meening van den hoogleeraar GIOVANNI EMILI zouden het de fraaiste bekende copijen van RAPHAEL zijn, gemaakt door GIO B. SALVI, bijgenaamd SASSO FERRATO. Deze meening hebben ook de schrijvers van RAPHAEL's leven aangenomen; maar RAPHAEL en PERUGINO zijn onderling wel eens verward geworden. Voor het overige was het gevoelen tegenwoordig, dat de gezegde stukken aan den vorst der schilders behoorden.

ZWEDEN. — De vermaarde engelsche botanist ROBERT BROWN, aan wie de natuurkundige wetenschappen zoo veel verpligting hebben door zijne werken over het planteurijk van *Nieuw-Holland* en van andere weinig bekende deelen van onzen aardbol, bezocht in de vorige maand de hoogeschool van *Upsal*. Zich tegenwoordig bezig houdende met het onderzoek van het zamenstel der fossile planten, stoonde hij aan de natuurkundigen van gezegde Akademie een aantal exemplaren van fossile planten, waarvan de bewerktuiging dui-

delijker te onderscheiden was, dan die men nog heden van levende planten had kunnen waarnemen. In eene openbare zitting ontwikkelde hij het samenstel der *rafflesia*, eene onlangs ontdekte plant, welker bloem de grootste der bekende is. In den avond voor zijn vertrek naar *Stokholm*, werd hem, ten bewijze van hoogachting, door de studenten der Upalsche hoogeschool eene serenade gebragt. — Hoezeer, niet alleen de bevolking, maar ook de algemeene beoefening der letteren en de belangstelling in de openbare aangelegenheden zich tot zelfs in het hooge Noorden van *Europa* uitbreiden, kan blijken uit het volgend berigt uit *Noorwegens* hoofdstad van de vorige maand geschreven: „Hij die voor twintig jaren *Christiana* bezocht, en het thans voor de eerste maal wederzag, zou eene verandering in alle zaken opmerken, gelijk zij anders slechts in *Noord Amerika* voorkomt. Toenmaals telde de stad 12 000 inwoners en een paar erbarmelijke boekdrukkerijen; tegenwoordig 24,000 inwoners, 13 wel ingerigte en volop werk hebbende boekdrukkerijen en rijkelijk voorziene boekwinkels, benevens een aantal kleinere. Dagelijks zien er drie nieuwsbladen het licht, en nog zes andere couranten een- of tweemaal 's weeks."

AUSTRALIE. — In het bulletin van de fransche maatschappij tot bevordering van de Aardrijkskunde voor de maand *Mei* jl., vindt men bijzonderheden omtrent eene reis naar de Zuidpool, die wanneer derzelver echtheid nader bewezen werdt, voor de Aardrijkskunde van wezenlijk belang zijn te achten. De gezegde bijzonderheden komen hierop neer: Zeker Amerikaansch scheeps-kapitein, MORRELL geheeten, beweert, dat hij in 1833 de breedte van 60° op 116° oosterlengte bereikt hebbende, de zee open vond, en stoutmoedig zuidwaarts stevende tot aan gene zijde van den poolcirkel; toen, van den oostenwind gebruik makende, die volgens de zeevaarders op deze breedte heerscht, doorliep hij de 116° lengte zonder eenige noemenswaardige belemmering te ontmoeten, varende op 200 mijlen het land *Enderby* zuidwaarts voorbij. Den meridiaan van *Greenwich* bereikt hebbende, zette hij koers noordwestwaarts op het *Sandwichsland*, ten einde er hout te halen; van daar keerde hij zuidwaarts terug, en op 40° lengte bereikte hij de breedte van 70½, zijnde zijn verste punt aan deze zijde: Op deze hoogte stelt hij de zee voor, als geheel open zonder een enkel ijsveld, zijnde er slechts weinig ijsvelden in het gezigt." Van dit punt hield hij weder noordwaarts aan, ontdekte een land, welks oostkust hij langs voer en deszelfs noordelijkste punt omzeilde, waarna hij den steven naar het *Statenland* wendde. Hij noemde dit land *South-Greenland*; deszelfs legging nagaande, zou het de oostelijke zijde van het land van *Graham* kunnen wezen. Deze reis - dus wordt aan het slot van het berigt gezegd - vereischt bevestiging; maar daar zij nimmer, immers voor zoover wij weten, is weêrgesproken geworden, moest zij vermeld worden. Betreffen de opgaven waarheid dan is deze reis de belangrijkste, die nog in het zuidelijk halfrond gedaan is."

ENGELAND. — De heer GARCIN DE TASSY hoogleeraar aan de Bibliotheek te *Parijs*, die zich sedert twee maanden te *Londen* ophoudt, heeft dien tijd besteed met het bezoeken van alle openbare en bijzondere boekverzamelingen der hoofdstad, betrekking hebbende op de Oostersche letterkunde, en zulks om bouwstoffen op te zamelen voor een werk over de Hindostaansche letterkunde, aan welks uitgave hij arbeidt. Van alle zijden mogt hij ten dezen de meeste welwillendheid ervaren, en werden de schatten van de bibliotheek der Oost-Indische kompagnie voor hem opengesteld, evenzeer als die van de Asiatische maatschappij en van het Britsch museum. Van wege bestuurders der Engelsche O. I. kompagnie werd hem voorts, voor de speciale school der Oostersche talen van de koninklijke bibliotheek te *Parijs*, een exemplaar van den derden druk des Hindostanschen Woordenboeks van SHAKESPEAR ten geschenken aangeboden. — Naar men verneemt zou op den schouwburg van *Drurylane* te *Londen*, voor het tegenwoordig wintersaizoen, eene jongere zuster der beroemden MALIBRAN geëngageerd zijn, wier talent dat van de onvergelijkelijke zangeres nagenoeg op zijde zou staan.

FRANKRIJK. — In het vlek *Bricquebec*, departement la *Manche*, werd op den 12den dezer, door de zorg van zekeren heer LAMARE, zee-officier te *Cherbourg*, een levensgroot standbeeld opgerigt van den luitenant-generaal LEMAROIS, den held van *Arcole* en *Roveredo*. — In de vorige week heeft de onvermoeide SCRIBE, voor het bestuur van het *Théâtre français* een nieuw tooneelstuk, in 3 bedrijven, *les Indépendans* geheeten, voorgelezen. Hetzelve werd met toejuiching aangehoord en zal terstond voor de opvoering worden aangeleerd. Door den gezegden schrijver werd onlangs het oude slot *Séricourt*, nabij *Montmirail*, voor eene aanzienlijke som aangekocht; een sprekend bewijs van de voordeelen, die hem zijn talent als tooneelschrijver aanbragten.

BELGIE. — Door de jury, benoemd ter toekenning van eermedailles, voor de beste schilderstukken op de jongste tentoonstelling te *Brugge* ingezonden, zijn voor het vak der historiele stukken de prijzen toegekend aan de heeren PH. VAN BREE en N. DE KEYSER van *Antwerpen*; den heer A. SCHELFHOUT van *'s Hage* werd een prijs toegekend voor zijn fraai ingezonden wintergezigt. De heer JACOB JACOBS van *Antwerpen* verwierf de gouden medaille voor zijn stuk, eene schipbreukredding voorstellende. — Dezer dagen is door vorst LODEWIJK tot eerste violist zijner hofmuzijk benoemd de heer DE BERIOT. Naar het schrijven der belgische bladen, zou de laatstgenoemde zich reeds over het verlies van zijne echtgenoote (MALIBRAN) getroost hebben, daar hij zich eerstdaags met de dochter van den franschen consul op nieuw in den echt zou begeven. — Te *Akensener* leed den 21sten dezer, aan de gevolgen eener langziekte, de heer J. GUSIKOW, bekend wegens de uitvinding van het hout- en stroo-speeltuig; voor het herstel zijner gezondheid had hij zich uit *Belgie* naar *Aken* begeven en zich daar slechts eenmaal kunnen laten hooren. Hij had den ouderdom van 32 jaren bereikt.

NEDERLANDEN. — Op eene verkooping onlangs te *Amsterdam* gehouden, van eene verzameling van omstreeks vijftig stuks schilderijen, nagelaten door den WelEdelen Heer J. TWISK Cz., en welke stukken te zamen omtrent 13,000 guldens opbragten, mogten eenige schilderijen onzer hedendaagsche meesters de volgende sommen gelden: de *werkplaats eens kuipers* van P. J. NOEL *f* 2,180; *een hollandsch landschap met beesten* van J. KOBELL *f* 1780; *een grazende os en eene liggende koe* van denzelfde *f* 645; *eene vaas met bloemen* van G. J. J. VAN OS *f* 500; *een bergachtig landschap* van J. HULSWIT *f* 300. Van onze oude school werden verkocht: *een stadsgezigt* van J. VAN DER HEIDEN en A. VAN DE VELDE *f* 1,460; *eene stille zee* van W. VAN DE VELDE *f* 900; *een ruiter te paard op eene vlakte* van P. POTTER *f* 725; *eene boerenwoning* enz. van J. STEEN *f* 361.

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van gisteren (24 *October*) was de fondsnotering: Werkel. Schuld 2½ pCt. 53⅛; dito 5 pCt. 100⅝; Kansbill. 22¾, ⅞; Amort.-Synd. 4½ pCt. 94¼; Handelm. 162¼, 162⅛; O. India 5 pCt. 90$\frac{13}{16}$; Haarl. Spoorweg 150,143,147; Ardoins van 85 £ 17⅝, $\frac{9}{16}$: Metall. 5 pCt. 100½; Columb. 19⅜.

Te Breda, bij BROESE EN COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.